

Verdiensten Zweedse melkveehouder onder Europees gemiddelde

Melken in de kop van Europa

Om succesvol te zijn in een land met hoge kosten ligt het voor de hand de productie per koeplaats te maximaliseren. In Zweden is de productie per koe wel hoog, maar valt het succesvol zijn nog niet mee. Met name in de veevervanging en de voerkosten is nog veel winst te halen, bleek tijdens het EDF-congres.

tekst **Tijmen van Zessen**

Zweden was dit jaar het gastland voor het congres van EDF (European Dairy Farmers). Met het thema 'high input, high output' introduceerden de noorderlingen het Zweedse systeem van melkveehouderij. De Zweden kennen een kostprijs die 5,3 euro per honderd kilo melk boven het Europees gemiddelde ligt. Het zijn de hoge melkproductie per koe en de bovengemiddelde prijzen voor zuivel en vlees die deze extra kosten moeten compenseren. Gemiddeld genomen lukt dat nog moeilijk; de opbrengsten liggen slechts 2,6 euro hoger dan op een gemiddeld EDF-bedrijf. Het lage rendement heeft de afgelopen jaren tot een forse sanering van de melkveehouderij geleid, vooral sinds de Zweedse overheid de zuivelmarkt minder beschermt. De

sterke Zweedse kroon helpt de zuivel-export ook al niet. Zweden is ondertussen een grote, zo niet de grootste melkquotumonderschrijder van Europa.

Veertig procent voerkosten

Uit gegevens van de melkcontrole blijkt dat de Zweedse koeien zo'n 9500 kilo melk per jaar produceren. De holsteinkoeien doen het met 9797 kilo melk beter dan de Zweeds roodbonten, die 9196 kilo melk noteren. Melkcontrolebedrijven (76 procent van het totaal) presteren fors beter dan de gemiddelde melkveehouder in Zweden: de gemiddelde melkgift ligt net iets onder de 8500 kilo melk per jaar.

Tegenover deze hoge melkproducties staan ook kosten die er niet om liegen.

De Scandinaviërs voeren relatief veel krachtvoer; een krachtvoerverbruik van 35 kilo per honderd kilo meetmelk is heel gebruikelijk. De voerkosten nemen dan ook veertig procent van de totale kostprijs voor rekening. Eersteklas ruwvoer is schaars: het weinige ruwvoer dat gevoerd wordt, is vaak slap, vochtig en aan de zure kant.

In de melkveegebieden valt jaarlijks gemiddeld meer dan duizend millimeter regen. Als er gelegenheid is om te maaien moet er snel worden gehandeld, wat leidt tot korte veldperiodes en vroege snedes. Het hoge aandeel timothee zorgt weliswaar voor structuurinbreng, maar door de lage drogestofpercentages komt dit vaak niet tot zijn recht. Structuuraanvulling is een kwestie van stro toevoegen. Een graskuil maken met een mooie structuurwaarde zit ook niet echt in de 'mindset' van de boeren en hun veevoeradviseurs; het krachtvoer en de hoeveelheid stro zijn de knoppen waaraan ze draaien. Door de grote afstanden tot de percelen is ruwvoederwinning bovendien een activiteit die zwaar drukt op de loonwerkkosten.

Hoge veevervanging

High input, high output is niet alleen van toepassing op de voer- en melkstromen van de Zweedse melkveehouderij, het gaat ironisch genoeg ook op voor instroom en afvoer van dieren. De veevervanging ligt op een bizar hoog niveau. De zes bedrijven die door EDF in Zweden zijn bezocht, hadden gemiddeld een vervangingspercentage van bijna veertig

Weidegang is in Zweden verplicht

Peter Tuborgh: 'Wij zien reikhalzend uit naar de extra melk in 2015'

Meer dan zeventig procent van de Zweedse melk wordt verwerkt door Arla. Topman Peter Tuborgh deelde tijdens het EDF-congres in Falkenberg zijn visie op de zuivelmarkt. Hij daagde de aanwezige boeren uit om meer melk te produceren. 'Onze afzet buiten Europa groeit snel, we verwachten daar tussen 2015 en 2020 tien procent meer melk af te zetten. Op dit moment komt 75 procent van de melkprijs van onze boeren al van de verdiensten buiten Europa.'

Arla verkoopt zijn zuivel in meer dan honderd landen en ontvangt melk in een

twaalftal landen, waaronder Nederland. De directievoorzitter mikt erop dat de extra vraag wordt opgevangen met productie in Europa: 'Wij zien reikhalzend uit naar de extra melk in 2015.'

Zelfs de vraag naar verse melk van buiten Europa is volgens Tuborgh steeds beter in te vullen met Europese melk. 'Met nieuwe technieken is het binnen tien jaar mogelijk om verse melk tot over een afstand van zevenhonderd kilometer te vervoeren. Yoghurt heeft al een bereik van drieduizend kilometer, vroeger was vijfhonderd kilometer het maximum.'

Peter Tuborgh

procent. Dat komt neer op gemiddeld 2,5 lactatie per koe, bijna een lactatie minder dan bij een Nederlandse koe. En dat terwijl de veeverbetering in Zweden al zeker dertig jaar prat gaat op de gezondheidskenmerken van het fokprogramma. Is het fokken op gezondheidskenmerken dan voor niets geweest? Het ligt voor de hand om te zeggen van wel, maar de koeien gaan niet allemaal gedwongen weg. Belangrijk onderscheid tussen Nederland en Zweden is de diergezondheidszorg. In Zweden is alleen de veearts bevoegd om antibiotica toe te dienen. Afhankelijk van de dag in de week kost een mastitisbehandeling tussen de 300 en 500 euro per koe. Als koeien dan tussen de 900 en 1300 euro ople-

veren voor de slacht, dan is het goed voor te stellen dat het besluit een koe af te voeren sneller is genomen.

Succes met high input

Zweden is een land met flinke regionale verschillen qua productieomstandigheden. Het land is 1572 kilometer lang en kent een grote variatie in temperatuur. In het noorden komt de temperatuur gemiddeld nauwelijks boven nul, het zuiden is redelijk vergelijkbaar met Nederland en Vlaanderen. De negen zuidelijke regio's in Zweden beslaan 21 procent van het totale oppervlak, terwijl 73 procent van de totale melkplas er vandaan komt. Wie boert in regio's met moeilijke omstandigheden wordt daar financieel

voor gecompenseerd. Ook is er een regeling die het weiden op incurante stukken land stimuleert, denk aan weilanden met veel stenen.

Al met al komt het hele budget aan inkomensondersteuning voor de Zweedse landbouw uit op 12 eurocent per liter melk. Maar het is niet zo dat elke melkveehouder dit ontvangt. Ook alle steun op akkerbouwgrond is hierbij inbegrepen. Het basisbedrag per hectare varieert tussen de 129 en 280 euro.

Uiteindelijk stond in Zweden de vraag centraal hoe je met een 'high input, high output'-bedrijf succesvol kunt zijn. De cijfers van de veertig Zweedse EDF-leden moesten het antwoord geven (tabel 1). Wat bleek uit die cijfers? Net als in elk land bestaan er grote verschillen in kostprijs. De 25 procent beste bedrijven realiseerden een kritieke melkprijs van 34,7 euro per honderd kilo melk, terwijl de staartgroep pas voldoende had aan 56,3 euro per honderd kilo melk. Het wil maar aangeven dat er, waar je ook boert, altijd mogelijkheden zijn om succesvol te zijn. |

Tabel 1 – Vergelijking van succesvolle en minder succesvolle EDF-bedrijven in Zweden

	25% beste EDF-bedrijven	25% minste EDF-bedrijven
directe kosten (euro/100 kg melk)	16,4	22,4
arbeidsefficiëntie (uren/koe/jaar)	43	61
financiering per koe (euro)	6.000	13.500
melkproductie per koe (kg)	10.000	9.200
ondernemersinkomen (euro/100 kg melk)	6,1	-14,9

